

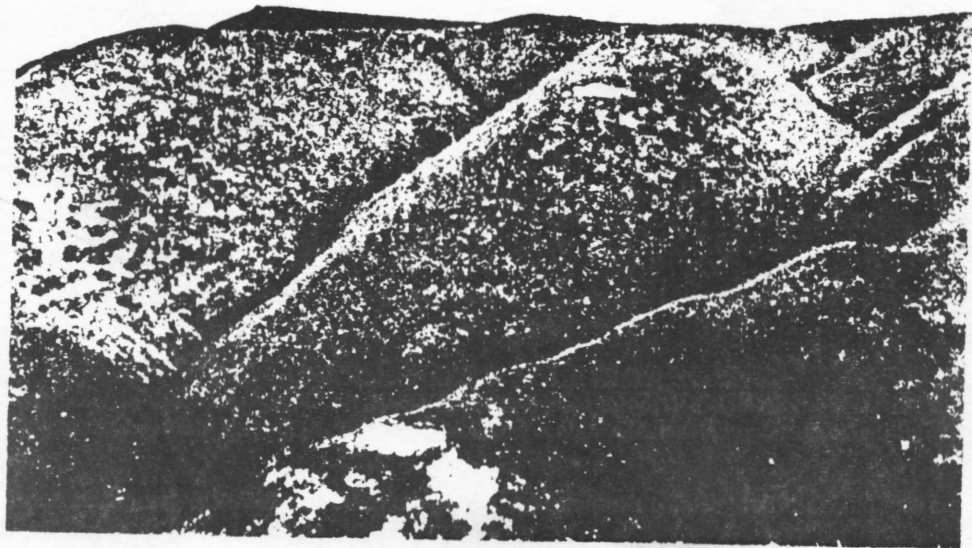
STENHUGGEREN

MEDLEMSBLAD FOR JYSK STENKLUB

19 årgang nr. 1

Februar 1993

Total nr. 59

FUR. Et delta af „skår“ fra istiden set indtæt fra en af de yderste knuder.
Øverst en fåreflok.

STENHUGGEREN, medlemsblad for Jysk Stenklub.

Ansyh. redaktør: Karen Pii Pedersen, Skolesvinget 32, 8240 Risskov 86 17 78 76
Tryk: Solbakkens Værksted, Holmevej 128, 8270 Højbjerg 86 27 07 84

Øvrige adresser:
Formand: Annie Buus, Rugbjergvej 14, Stautrup, 8260 Viby J. 86 28 11 13

Medl. af best. Erik Jensen, Plutovej 8, 8270 Højbjerg. 86 14 95 21
Medl. af best. Hans J. Mikkelsen, Kjærslund 18, 8260 Viby J. 86 29 55 18
Medl. af best.: Ingemann Schnetler, Fuglebakken 14, Stevnstrup, 8870 Langå. 86 46 72 82
Kasserer: Sinne Rønn Mikkelsen, Klokkerbakken 3, 8210 Århus V. 86 15 46 13
Jysk Stenklub: GIRO 1217380, Klokkerbakken 3, 8210 Århus V.

Årskontingent: 80 kr. for enlige, 120 kr. for par.

Medl. af redaktionsudvalg og fører af medlems-/adresselisten:
 Wanda Christensen, Frederiks Alle 126, 8000 Århus c. 86 13 45 05

Klubblade fra andre klubber bedes sendt til:
 Lillian Skov, Snebærvej 14, 8270 Højbjerg. 86 27 21 20

Værksted på Skt. Anna Gade Skole:

Åbningstider:
 Slibehold - tirsdag kl. 19.00 - 22.00.

Vi gør igen opmærksom på, at der er masser af plads på holdet tirsdag aften.

Værkstedet har indtil videre også åbent for stenslibning tirsdag kl. 16 - 19.

Slibehold - onsdag kl. 14.00 - 17.00 & 19.00 - 22.00.

Sølvarbejdshold - torsdag kl. 9.00 - 12.00.

Priser som før: Slibehold 15,00 kr. pr. gang.
 Sølvarbejde 5,00 kr. pr. gang.

Indhold i dette nummer:

	Side
Generalforsamling.	3
Store danske geologer.	4 - 7
Ekskursioner.	8
Ordforklaring fortsat.	9 - 12
Program for foråret (Ekskursioner).	13
Floder af ild/ Er der nogen der vil med.	14 - 15
Velkommen til nye medlemmer.	16
Folkeuniversitetet.	17

GENERALFORSAMLING

Der afholdes generalforsamling lørdag d. 13/3 1993 kl. 14.30

Dagsorden iflg. vedtægterne:

1. Valg af dirigent.
  2. Formandens beretning.
  3. Aflæggelse af regnskab.
  4. Valg af formand (Annie Buus er villig til genvalg).
  5. Valg af bestyrelsesmedlemmer:
På valg er:
Erik Jensen (ønsker ikke genvalg)
Hans Jørn Mikkelsen (villig til genvalg)
  6. Valg af 1.- og 2. bestyrelsessuppleant,
Nuværende er Wanda Christensen og Hanne Sønnichsen.
  7. Valg af 2 revisorer uden for bestyrelsen.
Nuværende er Lillian Skov og Sven Sønnichsen.
  8. Valg af revisorsuppleant.
Nuværende er Kaj Brødsted.
  9. Fastsættelse af kontingent for det kommende regnskabsår.
  10. Indkomne forslag:
Forslag, der ønskes behandlet under dette punkt, indsendes
senest 8 dage inden generalforsamlingen til formanden.
  11. Eventuelt.
-

STORE DANSKE GEOLOGER 3

Theodor Sorgenfrei (1915 - 1972)

Af Ingemann Schnetler.

Theodor Sorgenfrei

Theodor Sorgenfrei blev født i Augustenborg som søn af smeden. Han blev allerede i sin gymnasietid interesseret i geologi, da afdelingsgeolog Hilmar Ødum (senere direktør for D.G.U.) kendte hans geologilærer. Ødum fortalte Sorgenfrei om forekomsten af fossilførende glimmerler i Klintinghoved ved Sønderborg, og sammen med sin broder Otto begyndte Sorgenfrei at indsamle et stort matriale af fossiler her.

Efter at være blevet student i 1934 begyndte Sorgenfrei på geologistudiet, samtidig med, at han arbejdede som assistent ved borearkivet i D.G.U. Desuden deltog han i ekspedition til Nugssuaq i Grønland i 1938, ledet af professor Alfred Rosenkratz. I 1940 blev han færdig med sin bearbejdelse af molluskfaunaen fra Klintinghoved. Tavlerne med afbildningerne af de smukke muslinger og snegle havde han selv tegnet, og også i sine senere arbejder foretrak han tegninger fremfor fotografier. Han tegnede, mens han iagttog fossilerne i mikroskopet, og han tegnede ikke med blyant, men med tuschpen, uden at foretage rettelser. Sorgenfrei blev med denne fine tegnekunst et forbillede for andre geologer; således brugte H.J. Anderson i sit store arbejde i 1964 om tyske miocæne mollusker samme teknik, og den hollandske geolog A.W. Janssen har i mange af sine værker i udstrakt grad anvendt tegninger efter mikroskop. Han har selv fortalt mig, at Sorgenfrei er hans store forbillede.

Sorgenfrei var også interesseret i Danmarks undergrund, og i 1939 udkom hans kort med udførlig tekst over Danmarks prækvartære undergrund. Sorgenfrei blev færdig med sin magisterkonferens i 1941.

Efter 1945 blev olieeftersøgningen i Danmarks undergrund genoptaget af Danish American Prospecting Co., og i 1946 blev Sorgenfrei ansat ved dette firma som rådgivende geolog. Han arbejdede her om formiddagen og i D.G.U. om eftermiddagen. Sorgenfrei var i besiddelse af en stor arbejdsevne og udarbejdede en lang række rapporter om geologiske emner i forbindelse med arbejdet med olieeftersøgningen. Også i borearkivet, som han var leder af fra 1942, gjorde han et stort arbejde. Han blev udnævnt til statsgeolog i 1953. Han fik udgivet adskillige arbejder om borer i Danmark, både med hensyn til olieeftersøgning og til udnyttelse af grundvand. D.G.U.'s borearkiv med Sorgenfrei som leder udførte et stort rådgivende arbejde over for ingenørfirmaer, vandværker og brøndborere, og i vide kredse var Sorgenfrei kendt som en, der var "god til at finde vand".

Sorgenfrei havde stor kontakt med udenlandske geologer og talte både tysk og engelsk flydende. Han var også en dygtig forhandler og var således medlem af den danske delegation ved forhandlingerne med Tyskland og Holland om fordelingen af Nordsøsokkelen med olie-reserverne. Han var medlem af en lang række danske og udenlandske, videnskabelige selskaber og kommissioner.

I 1961 blev Sorgenfrei udnævnt til professor i teknisk geologi ved Danmarks tekniske Højskole og forlod dermed D.G.U. I 1962 blev han rådgivende geolog for A.P. Møller.

Sorgenfrei arbejdede således på mange felter, men de miocæne mollusker, som han allerede som gymnasieelev var blevet optaget af, stod dog nok hans hjerte nærmest. De blev derfor også genstand for en omfattende behandling i hans doktordisputats fra 1958, et arbejde på 503 sider tekst og 76 plancher med 494 håndtegnede figurer. I dette arbejde indførte Sorgenfrei flere nye betragtningsmåder; han tog hensyn til økologiske tolkninger og anvendte i stor udstrækning statistik. Arbejdet vakte især i udlandet stor opmærksomhed, både på grund af sin høje kvalitet og på grund af, at

faunaer af tilsvarende alder kendes fra både Tyskland (Hemmoor Stufe) og fra Holland. Således er den kendte fauna fra Miste i Holland, der er blevet kendt især i 1970'erne, af samme alder som Sorgenfreis fauna fra nogle boreriger i Sønderjylland (Arnum Formationen), og et meget stort antal arter er fælles for den danske og den hollandske fauna.

Sorgenfrei har haft stor betydning for geologisk forskning og praktisk udnyttelse af geologisk viden i Danmark, og han har også gjort et stort arbejde for at udbrede kendskabet til geologien for bredere kredse.

Han skrev således det geologiske afsnit til de mange bind af Trap's Danmark, og fra min barndom husker jeg et afsnit om geologi som hobby i "Min hobbybog" som Sorgenfrei også har skrevet. Han var i det hele taget en flittig skribent, og en fortegnelse over hans publikationer fylder hele 4 hele sider i Dansk Geologisk Forenings årsskrift for 1973. Her skal kun anføres de mere kendte værker.

1939. Et geologisk Kort over Danmarks prækvartære Undergrund.

DGF 9, 387-412

1940. Marint Nedre-Miocæn i Klittinghoved paa Als. D.G.U.

(2):65.

1951. Oversigt over prækvartærets topografi, stratigrafi og tektonik i området

Fyn, Sydsjælland-Lolland-Falster-Møn. DGF 12, 166-171

1954. Geologi og vandboring (s.m. Ole Beerthelsen) D.G.U. (3):31

1958. Molluscan assemblages from the marine middle Miocene of South Jutland and their environments. D.G.U. (2):79.

1964. Deep tests in Denmark (s.m. Arne Buch) D.G.U. (3): 36.

Art, opstillet af Sorgenfrei i 1940: *Coeloma incarinatum*.

Arter, opstillede af Sorgenfrei i 1958:

<i>Nucula cromata</i>	<i>Chrysallida acuticostata</i>
<i>Kellyella rotundata</i>	<i>Chrysallida semireticulata</i>
<i>Kellyella patera</i>	<i>Chrysallida modesta</i>
<i>Lucina Nørregaardi</i>	<i>Kleinella nordmanni</i>
<i>Codokia jutensis</i>	<i>Eulimella concinna</i>
<i>Saxicavella pusilla</i>	<i>Eulimella crassitesta</i>
<i>Pandora copiosa</i>	<i>Ringicula ravni</i>
<i>Starkeyana jutensis</i>	<i>Rissoa ravni</i>
<i>Aphanitoma glejbjergensis</i>	<i>Rissoina ødumi</i>
<i>Pleurotomoides simplex</i>	<i>Solarium trochleare</i>
<i>Pleurotomoides campanulata</i>	<i>Bittium tenuispina</i>
<i>Philbertia sinuosula</i>	<i>Janthina cimbrica</i>
<i>Actaeon arnumensis</i>	<i>Natica protostriata</i>
<i>Chrysallida nodifera</i>	<i>Boreodrillia toftlundensis</i>
<i>Chrysallida toftlundensis</i>	<i>Brachytoma electa</i>

Slægt, opstillet af Sorgenfrei:

Boredrillia

Slægt, navngivet efter Sorgenfrei:

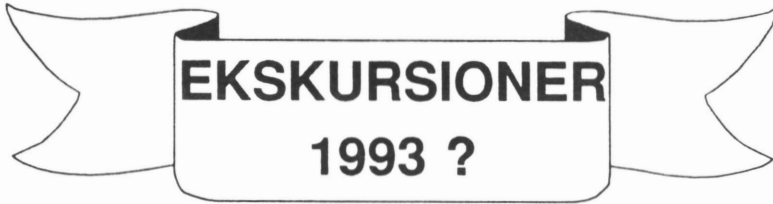
Sorgenfreispira MORONI, 1979

Arter, navngivet efter Sorgenfrei:

Abra sorgenfreii ANDERSON, 1964

Actaeon sorgenfreii GLIBERT, 1962

Triforis Sorgenfreii SCHNETLER, 1990

EKSKURSIONER 1993 ?

I efteråret 1992 har fire af klubbens medlemmer taget et initiativ til at genetablere et **turudvalg** i klubbens regi. De fire initiativtagere er:

1. **Eli Stoffregen, tlf. 86-215042**
2. **Rigmor Kloock**
3. **Ella Nielsen, tlf. 86-261672**
4. **Peter K. A. Jensen, tlf. 86-892858**

- disse udgør indtil videre klubbens turudvalg.

Det er turudvalgets formål regelmæssigt at arrangere ekskursioner/udflugter til geologiske lokaliteter og museer af geologisk interesse. Lokaliteterne kan være mangeartede og være beliggende her i landet eller i (det nærmere) udland. Turene kan være af én eller flere dages varighed.

Det er turudvalgets ambition at arrangere mindst én tur hvert forår og efterår. Én forudsætning for at det nye turudvalg skal blive en succes, er naturligvis medlemmernes opbakning i form af deltagelse i ekskursionerne.

Turudvalget er meget åbent for initiativer, idéer og forslag til arrangementer og ture fra medlemmernes side.

ORDFORKLARING, fortsat:

Coccolitter: Mikroskopiske kalkplader af forskellig form, ca. 3 mikron i diameter. Coccolitterne udgør hovedparten af kalkslammet i skrivekridtet, men udgjorde oprindeligt dækpladerne omkring planktonorganismer kaldet coccolitosfærer, som hver bar en halv snes plader omkring sin amøboide krop.

Dagbjergarter: Betegnelse for vulkanske bjergarter, som er størknet på jordoverfladen i forbindelse med fremtrængning af lava under vulkanudbrud.

Delta: Et sedimentlegeme afsat i havet eller i en sø ud for mundingen af en flod.

Diatoméer: Encellet planteplankton med kiselholdige cellevægge af meget forskellig form.

Diatomit: En sedimentær bjergart næsten udelukkende opbygget af diatoméer.

Dolerit: Mellemkornet gangbjergart af basaltisk sammensætning med en særlig teksur, hvor plagioklaslisterne ligger frit mellem pyroxenkornene.

Dunit: Plutonisk olivinholdig bjergart. Se også peridotit.

Dybbjergarter: Betegnelse for plutoniske bjergarter dvs. bjergarter som er udkrystalliseret i forbindelse med størkningen af et magma i litosfæren.

Dybhav: Oceandybder på mere end 3.000 m.

Dybhavssedimenter: Sedimenter som næsten udelukkende består af ler og mikroskopiske kiselskaller fra planktonorganismer. P.ga. den store dybde er al kalk opløst i havvandet.

Dækbjergart: En relativ impermeabel bjergart, som danner dæklag over olie- og gasførende lag.

Epicenter: Jordskælvets fokus, projekteret op på jordoverfladen.

Erosion: En kompleks gruppe af sammenhængende processer, som bevirker at bjergarter nedbrydes både kemisk og fysisk og som medfører, at nedbrydningsprodukterne transporteres bort.

Feldspat: En silikatmineralgruppe opbygget af 4 siliciumtetraedre, hvor i Si^{4+} i det ene er substitueret med Al^{3+} . Den derved frie negativladning fra O^{2-} kompenseres af K^{+} . Kalifeldspat KAlSi_3O_8 er et af de mest almindeligt udbredte mineraler på Jorden.

Fenokryster: Relativt store velformede krystalkorn (strøkorn) i en finkornet matrix i en porfyrisk bjergart. Disse strøkorn, som f.eks. kan være feldspat, plagioklas, augit eller andre mineraler, som er udkrystalliseret i smelten (magmaet) under vulkanen og som fenokryster bragt frem til overfladen sammen med den endnu flydende matrix.

Flint: Amorf, hård, mørk, uregelmæssigt knoldet siliciumrig udskillelse (calcedonvariant) i kalkbjergarter som skrivekridt og bryozokalk fra Kridt og tidlig Tertiær. Flint er af nedsivende siliciummættet bundvand udskilt omkring gravegange i bestemte niveauer nede i kalksedimentet ved substitution af den oprindelige kalk.

Fokus: Det sted hvor bruddet, der fremkalder jordskælvet, finder sted.

Foliation: Planparallel orientering af mineralkorn i en bjergart, almindeligvis forårsaget af en sammentrykning af de enkelte mineralkorn i forbindelse med metamorfose.

Forkastning: Brud i jordskorpen, langs hvilken der har fundet en relativ bevægelse sted mellem de to sider, parallelt med bruddet.

Fyllit: Metamorf bjergart midt mellem skifer og glimmerskifer. Den er hovedsagelig opbygget af mikroskopiske muskovitminerale og har en veludviklet skifrigbed.

Gabbro: Grovkornet plutonisk bjergart (dybbjergart), som svarer til basalt. Opbygget af Ca-plagioklås og pyroxen, almindeligvis augit. Gabbro kan indeholde en hel del malmminerale, oftest magnetit og kan derfor være en økonomisk interessant bjergartstype.

Galena: Se blyglans.

Gips: Inddampningsmineral (evaporit), calciumsulfat, CaSO_4 , afsættes i dag sammen med andre evaporitminerale som såkaldt sabkha langs tropiske og subtropiske aride til semiaride kyststrækninger, f.eks. langs Den Persiske og Californiske Havbugt.

Glimmer: Mineralgruppe der også betegnes laggittersilikater, som er karakteriseret ved, at tetraedrene er arrangeret i lag hvilket afstedkommer, at mineralet har en bladet spaltelighed. Mest almindelige glimmerminerale er lys glimmer, muskovit og mørk glimmer, biotit.

Glimmerskifer: Metamorf bjergart på overgangen til gnejs, karakteriseret ved talrige parallelt orienterede, relativt store muskovit- eller biotitminerale.

Gnejs: Folieret metamorf bjergart, almindeligvis af granitisk sammensætning dannet ved regional metamorfose.

Graben: Et relativt smalt indsynkningsområde, begrænset af to eller flere parallelle forkastninger. Også betegnet rift eller gravsænkning.

Granat: Et silikatmineral opbygget af varierende elementer som Fe, Mg, Mn, Al og Ca. Mest almindeligt forekommende i metamorfe bjergarter, hvor granat indicerer et bestemt trykniveau. Er på grund af sin hårdhed anvendt som halvædelsten.

Granit: Grovkornet, intrusiv, plutonisk bjergart, sammensat af kvarts, kalifeldspat, Na-rig plagioklas, amfibol og glimmer. Dannes hovedsagelig som omvendt dråbeformede legemer ved opsmeltning af kontinent skorpe i forbindelse med regional metamorfose.

Grundfjeld: Hyppig anvendt betegnelse for de prækambriske bjergarter, som danner underlaget for de senere afsatte palæozoiske-, mesozoiske- og kænozoiske aflejringer inden for de store skjoldområder.

Hydrotermal: Betegnelse for processer knyttet til varmt magmatisk vands aktivitet.

Hypocenter: Se fokus.

Impermeabel: Ugennemtrængelig. Se også permeabel.

Intermediære bjergarter: Bjergarter med et SiO_2 -indhold på omkring 60%.

Jernmeteoritter: Meteoritter bestående af 90% jern og ca. 10% nikkel betegnes jernmeteoritter i modsætning til stenmeteoritter, som er langt mere almindelige. Det antages, at jernmeteoritternes sammensætning modsvarer sammensætningen af den faste del af Jordens kerne.

Jordskorpen: Den yderste tynde skal på Jorden kaldes skorpen. Den er kun mellem 5 og 10 km tyk under oceanerne, medens den kan blive op til 75 km tyk under kontinenternes højeste bjerge. Jordskorpen under Danmark er omkring 29 km tyk.

Jordskælv: Rystelser som resultat af brud i jordskorpen fremkaldt af spændinger i forbindelse med pladetektoniske bevægelser. Det sted, hvor bruddet fandt sted, kaldes jordskælvets fokus (hypocenter), medens bruddets projektion på overfladen kaldes jordskælvets epicenter.

EKSKURSIONER

PROGRAM FOR FORÅRET 1993

1. **Søndag d. 18. april: Midtsønderjyllands Museum i Gram og Enderup Skov.**
2. **Torsdag d. 20. maj (Kr. Himmelfartsdag): Museet i Fredericia og Trelldenæs. Stop i Grejsdalen ved lokalitet for kildekalk.**
3. **Lørdag d. 12. juni: Kalkgraven i Assens, Mariager Fjord.**

Alle turene vil afgang fra Musikhuset med "De Blå Busser". Prisen for bussen er kr. 2.500,- pr. tur. Betaling finder sted i bussen den pågældende dag. Ved utilstrækkelig tilslutning (mindre end 10 deltagere) vil den pågældende tur blive aflyst. Man skal selv søge for proviantering.

Specielt vedrørende **tur 1** d. 18.4 til Gram: **Museet i Gram** åbner den 3.4. 1993 en særudstilling om dansk Tertiær; udstillingen vil vedvare sæsonen ud. Entré kr. 5,- ved min. 10 pers. **Enderup skov** er beliggende nogle få km uden for Gram og er en grav i mellem-miocæne lag. Bussen vil til denne tur afgang **kl. 8.30 fra Musikhuset** med stop på Viby Torv foran kirken. forventet hjemkomst ved 18-tiden.

FLODER AF ILD.

Imponerende ny film i Thycho Brahe Planetariet.

Planetariet har ære af den nye forestilling om "Truslen fra Jordens indre", det vil sige de talrige jordskælv og vulkanudbrud langs Stillehavets kyster. Filmen er både underholdende og belærende -en fin skildring i naturtro billeder og lyde af de bundne kræfter, som slippes løs, hvor kontinenterne kolliderer.

Uden at få svedet et hovedhår kan man opleve, hvordan det er at stå ved randen af et ildsprudende bjerg og kigge ned i det boblende krater, der stinker af svovl. Værre gik det for et par forskere, som optræder i filmen. De franske vulkanologer Maurice og Katia Krafft brændte ihjel, da Unzen i Japan eksploderede i foråret 1992.

Man ser dem i et kort glimt, klædt fra top til tå i sølvskinnende asbestdragter. Men dette avancerede røgdykkerudstyr kunne ikke beskytte dem, da en hviggløende lavine af sten, støv og tunge gasser, en såkaldt "nuée ardente", rullede ned over skråningerne.

Samtidig med at filmen er på programmet, viser Geologisk Museum en lille særudstilling om Pladetetnik.

Først anmeldelsen, derefter:

ER DER NOGEN, DER VIL MED?

DER SKER STORE TING I KØBENHAVN I DISSE MÅNEDER.

Ovennævnte er uddrag af en anmeldelse sakset fra Berlinske Tidende, og den kunne nok få en til at tage en en-dags tur til København. For dem, der tidligere har set film i Planetariet, er det ikke svært at forestille sig, hvilken oplevelse denne film vil være.

Da der også er en meget stor Viking-udstilling på Nationalmuseet "Viking og Hvidekrist", der dækker perioden 8-1200 tallet med 600 ting på udstilling samlet fra 15 lande, vil der være meget at se på. Udstillingen har været vist i Paris og Berlin, og ved at stille deres ting til rådighed endnu en gang har de mange udlånere i ind- og udland vist enestående velvilje over for det nyåbnede danske Nationalmuseum. Man fandt det ret rimeligt, at også det danske publikum fik mulighed for at se

udstillingen, selvom det betyder tomme pladser i mange museer i endnu længere tid. Det vil utvivlsomt vare længe, før man igen får mulighed for at se et sådan "Nordisk Nationalmuseum".

Afgang Århus kl. 6.27 - ankomst København 10.48, så er der fin tid, inden filmen begynder kl. 12 på Planetariet. Den varer til kl. 13, så er der god tid til andet f.eks. udstillingen på Nationalmuseet, eller hvis der er andet, man hellere vil. **Det vil stå enhver frit for.** Afgang fra København kl. 17.55 og ankomst til Århus kl. 22.15. Jeg kunne forestille mig, vi tog IC 3 ned over Fyn, så vi også kunne se alt det, der sker ved den nye Storebæltsbro. Prisen for togbilletten er 300 t/r og 65 kr. for billet til Planetariet.

Jeg tror, det kan blive en dejlig dag.

Interesserede kan ringe til mig, så finder vi en lørdag der kan passe. Filmen og Vikingeutstillingen slutter d. 14 marts. Hvad med sidst i februar f. eks. d. 27 ????

Buus.

Ravstedhus

- kursusstedet for håndværk og design -

Salg af værktøj og materialer

til stenslibning
og sølvarbejde...

Rekvirér brochure fra

Ravstedhus
Telefon 74 64 76 28

Vi byder velkommen til følgende nye medlemmer:

Alice Christensen, Galten.

Tove Friis, Risskov.

Johnny M. P. Hansen, Galten.

Birgit Mikkelsen, Åbyhøj.

Otto Faaborg, Egå.

Hanne Nyboe, Trige.

Lis Plet, Galten.

Sally Rasmussen, Galten.

Nete Schouborg, Galten.

Søren Thorup, Trige.

Fritze Andersen, Tranbjerg.

Kirsten Larsen, Brabrand.

Charlotte Halkjær, Risskov.

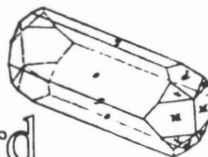
Annie Rydendahl, Århus C.

Hans Friis, Risskov.

Tage Borrebye Andersen, Lystrup.

Vi håber, I må blive glade for jeres medlemskab og få megen god stensnak med andre medlemmer på klubbens møder og ture.

ab

Stort udvalg af sjældne mineraler**Fossiler   Horn & hjortetakker****Konkylier****Samlinger købes****Hedegaard**

Storgade 71, 8882 Faarvang

Telefon 8687 1400   Telefax 8687 1922

Åbent hverdage 9-16 samt efter aftale

FOLKEUNIVERSITETET

FORARET 1993

På seks aftener gennemgås Danmarks Tertiær ved palæontolog Palle Gravesen, København. Undervisningen finder sted i

auditoriet, Geologisk Institut, Aarhus Universitet,

torsdage kl. 18¹⁵ - 20⁴⁵

Datoer: **4. februar, 18. februar, 11. marts, 18. marts,
25. marts og 15. april.**

Pris: kr. 500,-

Tilmelding: Folkeuniversitetet, Immervad, tlf. **86-190566**
(man-tors kl. 10-15).

I forbindelse med forelæsningsrækken er der planlagt en éndagsekskursion til Vejle Fjord lørdag d. 17. april 1993 og en ekskursion til Limfjorden (især moleret) d. 30. april - 2. maj 1993. Der er særskilt betaling for ekskursionerne.

En udmærket "lærebog" til ovennævnte kursus vil være to hæfter (hver af ca 150 sider) udgivet af Geologisk Institut; Aarhus Universitet i 1989/90 med titlen "**Danmarks Geologi - fra øvre Kridt til idag**". Bind 1 omhandler Tertiæret, bind 2 Kvartæret. Hæfterne kan købes enkeltvis eller samlet ved henvendelse til informationen, Geologisk Institut. Den samlede pris for de to bind er ca. kr. 70,-.

ANKU

Silver and Stones ApS

ANKU er leveringsdygtig i:

Maskiner, udstyr og tilbehør til stenslibning.

Maskiner, værktøj og tilbehør til smykkefremstilling (guld/sølvsmedearbejde), også som fuldt monterede værksteder. Rå og polerede smykkesten og smykkehalv fabrikata.

Sterling sølv i plade, tråd og rør.

Leverer til institutioner, erhverv og private.

Egen produktion af smykkeforarbejdningsmaskiner.

Har eget serviceværksted og yder teknisk vejledning

Besøg vores udstilling eller rekvirer katalog på:

ANKU Silver and Stones ApS

Godthåbsvej 128 - 2000 Frederiksberg - Tlf. 31 87 41 70 - Fax 38 88 60 06

Åbningstider: Mandag lukket, tirsdag og onsdag 12-17, torsdag 12-19, fredag 12-16.

I juni og juli også lukket om fredagen.

START DIT EGET KURSUS

*LOF står til rådighed med dygtige
Lærere i de fleste fag indenfor
folkeoplysningen.*

*Er i f.eks. 14 personer med samme
interesse, kan I oprette jeres helt
eget kursus.*

*Ring til LOF - og vi klarer resten
TLF. 86/ 12 18 11.*

*PS LOF udgiver et righoldigt pro-
gram 2 gange årligt - i august og
december. Det kan fås på LOF's kon-
tor, på bibliotekerne og i kommunein-
formation.*

Liberal Oplysnings Forbund

Nyheder fra **GO** *Geografforlaget*

STEN i det danske landskab.

Dels en guide med 32 farvetavler over ledeblokke og de andre sten, som vi finder i det danske landskab. Dels letlæste geologiske indledningskapitler. Den uundværlige håndbog for alle sten-interesserede.

Af Per Smed. 180 sider. Indbundet. 175,00 kr.

STRANDSTEN

En stor smuk farveplanche med de almindeligste strandsten. Kort tekst om hver sten på dansk og tysk. Leveres i kraftigt paprør.

Tekst: Steen Sjørring. Fotos: Ole Bang Berthelsen. Format: 98x68 cm. 55,00 kr.

Geologisk set: Det nordlige Jylland.

En håndbog, som beskriver geologien på 31 lokaliteter af særlig national geologisk interesse. Tekster, figurer og kort. Litteraturliste og emneregister samt engelsk og tysk resumé.

Skov- og Naturstyrelsen. 208 sider. 175,00 kr.

GEOGRAFFORLAGET

5464 Brenderup . Tlf. 64 44 16 83 . Fax 64 44 16 97

A Scandinavian Gem Craft Center

ALT TIL STENSLIBNING

LORTONE slibemaskiner
LORTONE tromlemaskiner

INDFATNINGER

Kæmpe udvalg af ægte og uægte smykkedele.

I. M. G.

STENBUTIKKEN I CENTRUM

ØSTERGADE 30 . 8000 ÅRHUS C

TELEFON 86 12 93 76

05507

398

00

JYTTE FREDERIKSEN

MYNTEVEJ 16
8240 RISSKOV**Program**

- Lø d. 13/2   **Klubmøde på Åby Bibliotek.**
Palæontolog Ella Hoch, Geologisk Museum vil fortælle om fossiler i moleret.
Sten på bordet: Fossiler og mineraler fra Fur og Mors.
- Lø d. 13/3   **GENERALFORSAMLING på Åby Bibliotek.** Se dagsorden inde i bladet. Sten på bordet: Mineraler fra Finland.
- Lø d. 17/4   **Klubmøde på Åby Bibliotek.** OBS.: Det er 3. lørdag i april.
Christian Bauditz vil fortælle om at samle og bestemme mineraler (en opsummering af artiklerne i april- og septembernummeret af STENHUGGEREN 1992).
Sten på bordet: Slibe- og sølvarbejde fra vinteren 92/93.
- Sø d. 18/4   **Ekskursion til Midtsønderjyllands Museum i Gram og Enderup Skov.**
- To d. 20/5   **Ekskursion til Museet i Fredericia, Treldehø og et stop i Grejsdalen.**
- Lø d. 12/6   **Ekskursion til Kalkgraven i Assens, Mariager Fjord.**
Se nærmere om de planlagte ture inde i bladet.

Husk selv at medbringe nødvendig proviant til møderne. Fra kl. 13 er der åbent for handel, bytning, stensnak og "sten på bordet". Klubmødet starter kl. 14.30, og foredrag begynder kl. 15.00.

Bemærk at deadline for aprilnummeret af Stenhuggeren er 10. marts 1993. Materiale sendes til Karen Pii.

UDSTILLING I GALLERIGANGEN:

JOHANNES WØLCK, Karup og CHRIS CHRISTIANSEN, Billund udstiller fossiler i Gallerigangen på Karup Bibliotek. Udstillingen varer hele marts måned.

Bestyrelsen gør opmærksom på, at sidste rettidige indbetaling af kontingentet for 1993 er den 1. marts.

Det ville jo være ærgerligt, hvis I ikke fik STENHUGGEREN i april, for så ved I slet ikke, hvad der skal ske i klubben til efteråret.